

Část V. – Osnovy

I. stupeň

KAPITOLA 8. - PRVOUKA

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vzdělávací obor – vyučovací předmět: Člověk a jeho svět - Prvouka

1. CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU PRVOUKA

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

- vyučuje se v 1. -3. ročníku – 2 hodiny týdně
- pozorování a pojmenovávání věcí, jevů a dějů, jejich vzájemných vztahů a souvislostí
- utváří se prvotní ucelený obraz světa
- poznávání sebe i nejbližšího okolí
- seznámení s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy
- vnímání lidí a vztahů mezi nimi
- všímání si podstatných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů
- porozumění světu kolem sebe a vnímání základních vztahů ve společnosti
- porozumění soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům
- chápání současnosti jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti
- orientace peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního rozpočtu
- učí tolerantnímu chování a jednání na základě respektu
- učí bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií
- poznává podstatu zdraví i příčiny jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení
- poznává a upevňuje preventivní chování, účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech

Vzdělávací obsah je členěn do šesti tematických okruhů:

Jsem školák – seznámení se s rolí školáka a povinnostmi s tím spojených; zná školu a její okolí

Země, místo, kde žijeme – orientace v místní krajině, získává vztah ke své obci, vlasti a k lidským výtvorům a přírodním jevům, soustředěně je pozoruje, přemýšlí o nich a chrání je. Je kladen důraz na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a utváření přímých zkušeností žáků např. v dopravní výchově.

Příroda – poznávání Země jako planety sluneční soustavy, poznávání proměnlivosti a rozmanitosti živé i neživé přírody

Moje rodina – upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se se základními právy a povinnostmi

Člověk a jeho zdraví – základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i první pomoci a o bezpečném chování v různých životních situacích a situacích ohrožení. Poznávání sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti. Poznávají zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života, žáci se seznamují s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je důležitá hodnota v životě člověka.

Lidé a čas – orientace v dějích a čase

Lidé kolem nás . Žáci si osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam pomoci a solidarity a vzájemné úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen, seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět získávají žáci především tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- žáci jsou vedeni k objevování a poznávání všeho, co je zajímavá a v čem by v budoucnu mohli uspět
- poznávání podstaty zdraví i příčin nemocí
- upevňování preventivního chování
- orientace ve světě informací
- časové a místní propojování historických, zeměpisných a kulturních informací
- učitel pomáhá řešit a třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií
- učitel motivuje žáky pro celoživotní učení

Kompetence k řešení problémů

- žáci si upevňují účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých
- poznávají a ovlivňují svou jedinečnost
- učitel pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům
- učitel učí žáky pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi apod., využívají různých informačních zdrojů

Kompetence komunikativní

- žáci si rozšiřují slovní zásobu v osvojovaných tématech

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

---

- jsou vedeni k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci
- pojmenovávají pozorované skutečnosti a zachycují je ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- přirozeně vyjadřují pozitivní city ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- učitel podporuje u žáků prezentaci svých myšlenek a názorů, kladení otázek k věci, vzájemnému se naslouchání a zdůvodňování svých závěrů, vzájemně si radí a pomáhají si

Kompetence sociální a personální

- žáci pracují ve skupině
- efektivně spolupracují na řešení problémů
- učí se respektovat názory druhých
- přispívají k diskusi
- učitel učí je věcně argumentovat
- učitel vede děti k oceňování svých názorů a přínosů

Kompetence občanské

- učitel utváří ohleduplný vztah k přírodě i kulturním výtvorům
- učitel motivuje žáky hledat možnosti aktivního uplatnění ochrany přírody
- učitel vede žáky k respektování pravidel

Kompetence pracovní

- žáci jsou vedeni k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti.
- učitel učí žáky používat různé materiály, nástroje a vybavení
- učitel zohledňuje soudobý stav a poznání a technického rozvoje

Průřezová témata:

V Prvouce budou realizována tato průřezová témata:

EV – vztah člověka k životnímu prostředí, ekosystémy, základní podmínky života

VDO – občanská společnost a škola – pravidla chování,

MKV – princip sociálního smíru

EGS – Evropa a svět

2. VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU PRVOUKA

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Prvouka

Ročník: 1.

Výstup	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
<p>zná cestu do školy a zpět a dopravní značky na ní zná název školy zná jméno třídní učitelky a ředitele školy pozná roli školáka a povinnosti s tím spojené snaží se vytvářet správné mezilidské vztahy, slušně se chová ve škole i na veřejnosti</p> <p>zná čtvero ročních období a umí je charakterizovat popíše jednoduše změny v přírodě podle ročního období umí časově zařadit Vánoce a Velikonoce zná některé vánoční a velikonoční zvyky a tradice zná domácí zvířata a názvy jejich mláďat</p> <p>zná vztahy mezi rodinnými příslušníky (rodiče, děti, bratr, sestra, teta apod.) umí vyprávět o svém domově, bydlišti a okolí</p> <p>dodržuje základní hygienické návyky zná základy správné životosprávy – výživa, vitamíny, odpočinek, spánek, pitný režim apod. zná zásady správného chování u lékaře umí pojmenovat části lidského těla ovládá jednoduchou první pomoc</p>	<p>Jsem školák - škola, riziková místa a situace - třída v hodině, o přestávce - okolí školy - vhodné chování</p> <p>Příroda - podzim - zima, Vánoce - jaro, Velikonoce - léto</p> <p>Moje rodina - soužití členů rodiny</p> <p>Naše zdraví - péče o zdraví - osobní hygiena - výživa -</p>	<p>VDO – Občanská společnost a škola - výchova dem. občana v rámci třídního kolektivu Výchova k samostatnosti, k seberealizaci, ke smyslu pro spravedlnost, odpovědnost a ohleduplnost</p> <p>EGS – Evropa a svět nás zajímá - poznávání evropských kultur</p> <p>MKV – Kulturní diference. Etnický původ - poznávání etnických skupin</p> <p>EV – Základní podmínky života, Vztah člověka k prostředí</p>	<p>Vést žáky k uvědomění si nové pozice</p> <p>vycházky</p>

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

Výstup	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
<p>rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných</p> <p>-ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek</p> <p>orientuje se v čase – rok, měsíc, týden, den, hodina umí vyjmenovat dny v týdnu orientuje se na ulici, na poště, v obchodě, u lékaře, v dopravních prostředcích</p>	<p>Lidé a čas</p> <ul style="list-style-type: none"> - kalendář - povolání - obchod - dopravní prostředky 		

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Prvouka

Ročník: 2.

Výstup	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
<p>bezpečně zná cestu do školy, školu a její prostory i s okolím soustředí se na výuku, zná jednotlivé předměty, orientuje se v rozvrhu hodin, umí využít přestávky</p> <p>pozoruje, popíše a porovná proměny přírody v jednotlivých ročních obdobích rozlišuje a zná charakteristické znaky: les, park, louka, zahrada, pole, potok, řeka má povědomí o významu životního prostředí pro člověka zná vybrané běžně pěstované pokojové rostliny chápe potřebu pravidelné péče o pokoj. rostliny (zalévání, světlo, teplo apod.) rozlišuje stromy jehličnaté a listnaté zná a umí pojmenovat běžně se vyskytující stromy, keře, byliny a zemědělské plodiny zná a umí pojmenovat domácí čtyřnohá zvířata zná některé živočichy chované pro radost a chápe potřebu pravidelné péče o ně (krmení, čistota apod.) zná vybraná volně žijící zvířata a ptáky zná známé a snadno dostupné druhy ovoce a zeleniny</p> <p>zná příbuzenské vztahy v rodině uvědomuje si práva a povinnosti členů v rodině</p>	<p>Jsem školák - cesta do školy, riziková místa a situace - třída ve vyučovací hodině, o přestávce - činnosti dětí ve škole</p> <p>Příroda - živočichové ve volné přírodě, v zajetí - proměny přírody - ovoce, zelenina - zemědělské plodiny - pokojové rostliny - hospodářská zvířata - ptáci a jejich hnízda - les a voda</p> <p>Moje rodina</p>	<p>MKV – Lidské vztahy (harmonické vztahy v rodině) - Princip sociálního smíru a solidarity</p> <p>VDO – Občanská společnost a škola (demokratické vztahy ve třídě – tvorba třídního řádu) - Občan, občanská společnost a stát (odpovědnost za své činy, seznámení se se základními lidskými právy, principy soužití s minoritami)</p> <p>EV – Ekosystémy (les, louka, pole, rybník) EV – Vztah člověka k prostředí (ochrana životního prostředí, třídění)</p>	<p>vycházky a pozorování přírody</p> <p>procházky po obci</p>

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

Výstup	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
<p>zná významné události v rodině zná svoji adresu a telefon zná název hlavního města seznámí se se státními symboly</p> <p>popíše stavbu těla člověka popíše základní funkce a projevy těla zná životní potřeby člověka zná důležité orgány v těle vyjmenuje smysly chápe význam péče o zdraví popíše vybavení v lékárně umí sestavit jídelníček zdravé výživy a umí vybrat správné potraviny a uchovat je dodržuje pitný režim</p> <p>zná druhy hodin orientuje se v čase - kalendářní rok, školní rok, týdny, dny, hodiny, minuty chápe rozdíl mezi dějem v minulosti, v přítomnosti a v budoucnosti zná běžně užívané výrobky, ví, čemu slouží pozná význam a potřebu nástrojů, přístrojů a zařízení v domácnosti (televize, vysavač, pračka apod.) váží si práce a jejích výsledků zná zaměstnání rodičů umí vysvětlit, v čem spočívají některá povolání (lékař, učitel, řidič apod.)</p>	<p>- moje obec a vlast</p> <p>Naše zdraví - člověk - nemoc a úraz - hygiena a čistota - potraviny, výživa</p> <p>Lidé a čas - orientace v čase dle hodin - kalendářní rok - minulost, současnost, budoucnost - práce a volný čas, suroviny a výrobky</p>	<p>odpadu, životní styl) EV – Základní podmínky života</p>	

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Prvouka

Ročník: 3.

Výstup	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
<p>zná svou plnou adresu, chrání osobní údaje rozlišuje základní i širší příbuzenské vztahy kontroluje svoje chování a respektuje soužití lidí, zná základní údaje o současnosti a historie obce orientuje se v prostředí školy a zná cestu do školy umí dopravní značky, které jsou při cestě do školy vysvětlí pojem chodec, cyklista, zná vybavení kola</p> <p>orientuje se v místní krajině určí hlavní a vedlejší světové strany seznámí se s mapou ČR a sousedními státy rozezná státní znak, vlajku a hymnu</p> <p>zná pojmy: rok, měsíc, týden, den a roční období určí čas podle hodin zná předměty denní potřeby porovnává způsob bydlení dříve a dnes</p> <p>pozná výrobky z různých materiálů rozlišuje duševní a fyzickou práci orientuje se v síti obchodů v obci komunikuje pomocí telefonu, zná telefonní číslo své rodiny a čísla 112, 150, 158, 155</p> <p>rozlišuje přírodniny neživé přírody zkoumá vlastnosti látek popíše koloběh vody v přírodě</p>	<p>Místo, kde žijeme - domov, rodina, škola - obec, místní a okolní krajina - dopravní výchova</p> <p>Země, v níž žijeme - krajina v okolí domova - naše vlast, armáda ČR</p> <p>Lidé a čas - orientace v čase a časový řád - jak žili lidé dříve</p> <p>Věci a činnosti kolem nás - lidská činnost a tvořivost - práce a volný čas - lidé a výrobky - svět v pohybu</p> <p>Příroda - neživá - látky a jejich vlastnosti</p>	<p>VDO - Občanská spol. a škola - vytváření pravidel chování, pravidla týmové spolupráce</p> <p>MKV - Princip soc. smíru a solidarity - základní lid. práva, odstranění předsudků vůči etnic. skup.</p> <p>Hv - lidové písně</p> <p>VDO - Občan, občanská spol. a stát - práva a povin., odpovědnost za své činy</p> <p>M- zápis a měření jednotek</p> <p>Hv - písničky o zvířatech</p>	<p>návštěva obecního úřadu</p> <p>vycházka</p> <p>jednoduché pokusy</p>

Školní vzdělávací program - Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod

Výstup	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
<p>seznámí se se sluneční soustavou</p> <p>umí pojmenovat části rostlin zařadí rostliny do skupin pozná nejznámější jedovaté a jedlé houby pojmenuje některá volně žijící i domácí zvířata a rozlišuje rozdíly jejich existence</p> <p>rozlišuje rozdíl mezi počasím a podnebím, vnímá změny počasí v průběhu roku pozoruje život v určitém prostředí (louka, pole, les, hory a voda) uplatňuje zásady bezpečného chování v přírodě po celý rok</p> <p>pojmenuje základní části lidského těla orientuje se ve změnách lidského těla v průběhu života dodržuje zásady správné výživy a duševní hygieny umí poskytnout základní první pomoc dodržuje zdravý životní styl projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům</p>	<p>- voda, vzduch, půda - Slunce a Země - živá - rostliny, houby - živočichové</p> <p>- rozmanitost přírody a její ochrana - rozmanitost života v přírodě - rovnováha a ochrana přírody</p> <p>Člověk - lidské tělo - péče o zdraví</p>	<p>Hv - písničky o rostlinách</p> <p>EV- ekosystémy - vztah člověka k prostředí</p>	<p>vycházky herbář</p> <p>vycházky besedy (CHKO)</p>

Zpracováno k ŠVP platnému k 1. září 2009 a dále.